

Sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej” Łambinowice, 28 maja 2009 r.

28 maja 2009 r. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (dalej: CMJW w Łambinowicach-Opolu) zorganizowało po raz piątą sesję edukacyjną pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”. W obradach, które odbyły się w siedzibie muzeum w Łambinowicach, udział wzięły 53 osoby. Byli to m.in. pracownicy muzeów martyrologicznych, nauczyciele, studenci Uniwersytetu Opolskiego (dalej: UO), laureaci konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno” oraz pracownicy łambinowickiego muzeum.

Celem zasadniczym sesji było poznanie możliwości edukacyjnych miejsc pamięci ze szczególnym uwzględnieniem Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach. Ponadto organizatorzy dążyli do wypracowania nowych rozwiązań dydaktyczno-metodycznych dotyczących edukacji historycznej i regionalnej. Sesja podzielona została na dwie części. W czasie pierwszej z nich uczestnicy zwiedzili tereny Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach oraz wysłuchali referatów przedstawicieli innych muzeów-miejsc pamięci i kadry uniwersyteckiej. Po przerwie obiadowej przeprowadzono warsztaty oraz ogłoszono wyniki konkursu na projekt edukacyjny.

Oficjalnego otwarcia obrad dokonał dyrektor CMJW w Łambinowicach-Opolu dr hab. Edmund Nowak, który przywitał uczestników i krótko przedstawił dzieje Łambinowic, podkreślając ich szczególną rolę w historii regionu. Dalszą część obrad prowadziła zastępca dyrektora muzeum, dr Violetta Rezer-Wasielewska.

Jako pierwszy zabrał głos prof. dr hab. Zenon Jasiński (UO). W swoim wystąpieniu nt. „Jak odpowiedzialnie i interesująco uczyć o II wojnie światowej i jej skutkach” starał się odpowiedzieć na pytanie, czemu ma służyć edukacja

w miejscach pamięci narodowej. Podkreślił jednocześnie, iż jej celem z pewnością nie powinno być szerzenie nacjonalizmu i ksenofobii. Następnie wymienił i omówił zadania, jakie stoją przed współczesną edukacją historyczną. Są to m.in. dostarczanie rzetelnej wiedzy i kształtowanie uczuć patriotycznych, w tym poszanowania zarówno dla historii swojego kraju, jak i dla innych. Zwrócił także uwagę na trudności w przekazywaniu prawdy, ponieważ subiektywne relacje świadków historii i nieobiektywny sposób przekazywania wiedzy, mogą wpływać na różne interpretowanie historii. W podsumowaniu uwypuklił szczególną rolę wycieczek dydaktycznych. Położył także nacisk na zróżnicowanie oferty miejsc pamięci kierowanej do zwiedzających. Jego zdaniem, powinna mieć interesującą formę dostosowaną do wieku, różnych możliwości finansowych oraz stopnia zainteresowania odbiorcy. Za interesujące uznał także lekcje muzealne czy przedsięwzięcia takie jak „Noc Muzeów”.

Kolejną prelegentką była mgr Marta Grudzińska z Państwowego Muzeum na Majdanku, która wygłosiła referat nt. „Dni Otwarte w archiwum jako forma pracy z młodzieżą w Państwowym Muzeum na Majdanku”. Swoje wystąpienie rozpoczęła od przedstawienia historii obozu oraz zasobu archiwalnego Państwowego Muzeum na Majdanku. Posłużyła się przy tym bogatym materiałem fotograficznym. Następnie przeszła do omówienia Dni Otwartych organizowanych przez muzeum od 2007 r. Opisując proponowane formy pracy z młodzieżą podkreśliła, że zawsze zachęca zwiedzające grupy do zapoznania się z archiwaliami przed ich udaniem się na tereny byłego obozu. Młodzież, która ma okazję samodzielnie analizować oryginalne dokumenty, jej zdaniem, jest lepiej przygotowana do odbioru informacji o miejscu pamięci. Posługując się konkretnymi przykładami M. Grudzińska pokazała, jak ważny w pracy z młodzieżą jest dobór interesującego materiału dokumentacyjnego.

Nowatorską formę przekazywania wiedzy o miejscu pamięci zaprezentował mgr Piotr Tarnowski – dyrektor Państwowego Muzeum Stutthof w Sztutowie, który wystąpił z referatem pt. „Komiks próbą popularyzacji wiedzy o obozie Stutthof”. Wyjaśnił, że celem projektu realizowanego przez muzeum, jest dotarcie do szerszego grona osób, w tym przede wszystkim do młodzieży licealnej. Prace rozpoczęto od zbierania relacji świadków historii i analizy już posiadanych wspomnień. Za szczególnie warte wykorzystania uznano te pierwsze, nagrane w formie filmu, w których świadkowie wspominają nie tylko swój pobyt w obozie, ale także późniejsze losy. Kolejnym krokiem było wybranie formy przekazu – został nią komiks przedstawiający losy jednego człowieka: Felicjana Łady, byłego więźnia i osoby propagującej historię regionu, z którą muzeum nadal utrzymuje kontakt. Za główny problem opóźniający prace nad komiksem prelegent uznał wysokie koszty wydawnicze.

Jako ostatni wystąpił mgr Jacek Jakubiak, dyrektor Muzeum Martyrologii Alianckich Jeńców w Żaganiu. Swoją referat pt. „Nowości w ofercie edukacyj-

nej Muzeum Martyrologii Alianckich Jeńców w Żaganiu” rozpoczął od krótkiego przedstawienia dziejów tamtejszych obozów jenieckich. Następnie stwierdził, że celem muzeum jest dotarcie do jak największego grona odbiorców i że sposobem na to jest wyszukanie pozytywnych elementów w historii przedstawianego miejsca pamięci. Za taki uznano m.in. ucieczkę grupy jeńców brytyjskich ze Stalagu Luft III w 1944 r., która odpowiada potrzebom również ze względu na zainteresowanie mediów oraz popularność filmu opowiadającego o tych wydarzeniach pt. *Wielka ucieczka*. Dla celów edukacyjnych ekspozycja została wzbogacona o część interaktywną; w zbudowanej replice baraku wystawiono m.in. przygotowane przez żagańską młodzież makieoty. Zwiedzający mogą dzięki temu przekonać się, jakie były warunki życia w obozie. Wśród propozycji skierowanych do młodzieży jest także zwiedzanie terenów poobozowych według utworzonego systemu szlaków pieszych i rowerowych. Na całym terenie postawiono tablice informacyjne oraz zbudowano makietę tunelu w miejscu, w którym wykopali go jeńcy. Przygotowano także prezentację multimedialną oraz wydawnictwa dostosowane do różnych grup wiekowych i zasobów finansowych zwiedzających.

Po ostatnim wystąpieniu rozpoczęła się krótka dyskusja. Liczne pytania dotyczące realizacji projektu skierowano do P. Tarnowskiego. Dyskusję podsumowała prof. dr hab. Danuta Kisielewicz (UO), która poparła tezy prezentowane przez prelegentów i podkreśliła znaczenie interesującej formy przekazu w nauczaniu historii.

Po przerwie obiadowej odbyły się warsztaty, w których udział wzięli wszyscy obecni. W czasie warsztatu pt. „Katyń – upadek wartości?” prowadzonego przez dr Renatę Kobylarz, jego uczestnicy dokonali wyboru wartości uniwersalnych, jakimi powinien kierować się każdy człowiek. Oceniając postawy polskich jeńców przebywających w niewoli radzieckiej stwierdzili, że dochowali oni wierności tym zasadom. Warsztat pt. „Kiedy książka dawała wolność” pod kierunkiem dr Iwony Konopnickiej poświęcony był z kolei terapeutycznej roli książki w obozach jenieckich. Według ustaleń uczestników warsztatu książka była i jest oknem na wolność. Natomiast wspomnienia pisane po wojnie uznali oni natomiast za dobry sposób na wyzwalenie emocji związanych z trudnymi przeżyciami w niewoli (jako przykład posłużyła publikacja Kiry Gałczyńskiej pt. *Zbierz w sercu całą moc...*). Ostatni warsztat pt. „Komputerowe gry edukacyjne” przeprowadzony został przez dr Violetę Rezler-Wasielewską. W jego trakcie starano się wyszukać zalety i wady proponowanych gier edukacyjnych: puzzli, krzyżówek i quizów.

Po zaprezentowaniu efektów pracy przez uczestników warsztatów ogłoszono wyniki konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno”. Jego laureaci i ich opiekunowie otrzymali nagrody oraz wyróżnienia. Mieli również sposobność zaprezentowania swoich prac uczestnikom sesji. Oficjal-

nego zamknięcia obrad dokonał dyrektor CMJW w Łambinowicach-Opolu, dr hab. E. Nowak.

Magdalena Kruk-Kuchcińska